

Яковенко Роман Валерійович

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики,

Придубайло Юлія Олександрівна,

студентка кафедри кібербезпеки
та програмного забезпечення ЦНТУ,
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Багато експертів в Україні вважають, що головною причиною гальмування інноваційного розвитку в країні є дефіцит фінансових ресурсів [6, с. 434]. Недооцінка ролі людського чинника та методології його дослідження – ось справжнє джерело гальмування економічного розвитку.

Людський потенціал – відносно нове поняття, яке характеризує надбання людської цивілізації, подолання невідповідності між економічними, продуктивними складовими людини та її суспільними, громадянськими якостями. Це важлива віха на шляху переходу від „людини економічної” до „людини творчої”, перетворення її на мету, критерій і головний рушій прогресу цивілізації [8, с. 41].

Унаслідок аналізу літературних джерел [1–7] виявлено та систематизовано низку проблем, що стосуються людського потенціалу.

1. Недооцінка впливу людського розвитку на економічне зростання держави. Це є однією з головних причин розриву в рівнях розвитку між Україною та іншими розвиненими країнами світу [3, с. 34]. Влада на всіх рівнях державного управління (особливо на місцевому) повинна визнати, що людський розвиток є як кінцевою, так і ключовою метою успішної державної політики, що вимагає збалансованої діяльності органів влади, спрямованої на

пошуки дієвих механізмів державного управління у сфері людського розвитку.

2. Відсутність стабільного фінансування. Видатки на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист часто розглядаються як „витрачання” бюджетних коштів, тоді як соціальні інвестиції могли б суттєво і тривало вплинути на розвиток України. З усіх видів інвестицій у людський капітал найважливішими є вкладання в охорону здоров'я, загальну та фахову освіту, оскільки дають значний за обсягом та довготривалий за часом економічний та соціальний ефект [5, с. 133]. Наслідки такого недоінвестування – це стрімке падіння народжуваності, висока смертність чоловіків працездатного віку (особливо в промислових регіонах), високий рівень дитячої смертності до одного року, неможливість отримати якісне медичне обслуговування населенню пенсійного віку та людям, які мають низький рівень доходу.

3. Пасивна соціальна політика. Соціальна політика України зосереджена здебільшого на наданні допомоги бідним, аніж на зменшенні бідності шляхом розширення можливостей. Відсутні ефективні стимули для працівників (матеріальної і моральної спрямованості), оптимальні умови трудової діяльності.

4. Низький рівень консолідації суспільства. В Україні існує гостра необхідність реалізувати стратегію людського розвитку, в якій буде об'єднана державна політика в таких галузях як демографічний розвиток, охорона здоров'я, зайнятість і оплата праці, соціальний захист, регіональний розвиток, освіта [4, с. 16]. Це повинно передбачати активну участь усіх зацікавлених сторін у досягненні позитивного результату та залучення до вирішення питання інтелектуального потенціалу нації у вигляді підтримки молодих вчених та науковців.

5. Недостатнє інформаційне забезпечення підтримки соціальних проєктів і програм спрямованих на формування умов сталого людського розвитку в усіх сферах суспільного життя; низький доступ людей до ресурсів, офіційних даних, прав і послуг, необхідних для участі в житті суспільства.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити такі висновки. Теоретичною базою для становлення концепції людського розвитку стала теорія людського капіталу. Концепція людського розвитку сприяє розвитку, формуванню, нагромадженню та ефективному використанню людського капіталу, а отже, концепція людського розвитку і теорія людського капіталу мають різні цілі та напрями дослідження хоч при цьому об'єкт дослідження один і той же – людина та її потенціал [2, с. 10]. Якщо людський капітал аналізує дедалі зростаючу роль людини у виробництві, то людський потенціал аналізує також її роль у суспільстві, інтелектуалізацію праці, поглиблення взаємодії економічного, соціального та духовного аспектів життєдіяльності людини. Поряд із продуктивними якостями людини, як фактору виробництва, зростаючу роль відіграють культурні, соціально-психологічні та духовні потенції людини [8, с. 41].

Основне завдання концепції людського розвитку – створення державою і суспільством умов для розширення можливостей людей прожити довге і здорове життя, отримати достатньо високий рівень освіти, мати матеріальні засоби для гідного існування [1, с. 135-142]. Для успішного розвитку економіки необхідно не просто удосконалення продуктивних якостей людини, але й зростання інтелектуального, соціального і духовно–культурного рівня людини, перехід людського чинника на якісно новий ступінь, адекватний новому етапу соціально–економічного прогресу [7, с. 187].

Список використаної літератури

1. Бактимирова З. З. Безопасность в концепции развития человека / З. З. Бактимирова // Общественные науки и современность. – 2002. – № 6. – С. 135–142.
2. Безтелесна Л. Людський розвиток : підходи до трактування суті та умов його забезпечення / Л. Безтелесна // Економіка України. – 2009. – № 7 (572). – С. 4–12.

3. Близнюк В. Оцінка людського потенціалу економічного зростання України : теорія та практика / В. Близнюк // Україна : аспекти праці. – 2006. – № 5. – С. 30–34.
4. Стефанишин О. В. Людський потенціал економіки України : [монографія] / О. В. Стефанишин. – Л. : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – С. 16.
5. Человеческий потенциал (“Доклад о развитии человека за 1995 г.”) Уровень развития человеческого потенциала // Общество и экономика. – 1996. – № 5. – С. 133.
6. Яковенко Р. В. Інноваційна діяльність в Україні : проблеми та перспективи / Р. В. Яковенко, А. М. Чернега // Наук. праці Кіровоградського нац. техн. ун-ту : Економічні науки. – 2012. – Вип. 22, Ч II. – С. 434–439.
7. Яковенко Р. В. Людський капітал та людський потенціал / Роман Яковенко // Наук. праці Кіровоградського нац. техн. ун-ту : Економічні науки. – Кіровоград : КНТУ. – 2013. – Вип. 24. – С. 186–193.
8. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.